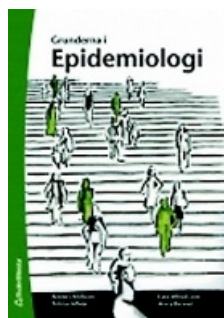

RECENSIONER

Utmärkt introduktion i epidemiologi

Grunderna i epidemiologi. 134 sidor.

Författare: Anders Ahlbom, Lars Alfredsson, Tobias Alfven, Anna Bennet.

Förlag: Studentlitteratur; 2006. 3:e upplagan. ISBN 9144037120.

Recensent: Per Hall, professor, Stockholm.

Att läsa Ahlboms »Grunderna i epidemiologi« är som att återse en gammal vän. Denna utgåva är upplaga nummer tre av en bok som rönt berättigad uppmärksamhet även utanför Sveriges gränser. Den första upplagan gavs ut 1981, och det var inte många år senare jag tog mina första stappande steg inom området. Leende igenkänner jag Rothmans »kausala pajer« och piltavlorna som på ett utmärkt sätt beskriver begreppen validitet och precision. Dessa figurer hade visserligen publicerats tidigare, men det var första gången jag såg dem. Jag tycker dessutom att författarna lyckas bättre än originalpublikationerna att förklara dessa inte helt enkla begrepp.

Författarna beskriver på ett rakt och klart sätt mått på sjukdomsförekomst, vilket är ett kapitel som borde vara obligatoriskt på samtliga medicinska fakulteter. Detsamma gäller de följande två kapitlen, vilka avhandlar sjukdom och diagnos samt felklassificering av sjukdomar.

Kausalsamband eller sjukdomsorsaker är också ett kapitel som torde vara viktigt även för andra än framtida epidemiologer. Jag har ibland en känsla av att »experimentalister« gömmer sig bakom experimentet och tenderar att se varje samband som kausalt.

Den sista halvan av boken berör epidemiologisk studiedesign, tillförlitlighet i epidemiologiska undersökningar samt en beskrivning av hur de genererade resultaten skall analyseras. Dessa centrala begrepp beskrivs på ett utmärkt sätt.

Genomgående fylls boken av utmärkta och lättförståliga exempel. Varje kapitel avslutas med ett batteri av frågor, och klarar läsaren att besvara dessa har hon eller han uppenbarligen förstått det föregående kapitlet.

Efter Staffan Norells bortgång har tre nya författare adderats. Boken är delvis omskriven och, som författarna anger, problemställningarna inom epidemiologin har dramatiskt förändrats de senaste 25 åren. Detta medför att andra metodologiska ställningstaganden blir relevanta. Detta håller jag med om, och om jag skall framföra någon kritik av denna utmärkta lärobok är det den snäva definitionen och beskrivningen av epidemiologi.

Författarna anger att det är läran om sjukdomars förekomst i befolkningen och att sjukdomarnas förekomst relateras till individuella faktorer, livsstil och miljöfaktorer. Jag skulle hävda att epidemiologisk metodologi kan och bör användas inom ett flertal andra områden. Att via observationella studier inte endast belysa risk utan även prognos för sjukdomar går alldeles utmärkt med konventionell epidemiologisk design. Mycket av den kliniska forskningen skulle gagnas av ett bättre epidemiologiskt kunnande. Ett annat exempel är de så kallade genetiska associationsstudierna, där en viss genetisk polymorfi relateras till en fenotyp. I stor utsträckning är detta klassiska fall-kontrollstudier, och metodproblemen skiljer sig inte nämnvärt från de Sir Richard Doll brottades med för 60 år sedan när han studerade lungcancer och tobaksvanor.

Boken kräver inga förkunskaper inom medicin eller statistik. Beskrivningar av statistiska analysmetoder ligger för övrigt utanför målet för denna bok. Snarast vänder sig boken till dem som önskar få en introduktion till epidemiologin. Alla centrala begrepp beskrivs och förklaras översiktligt och klart även om det lilla formatet ibland gör att materialet blir kondenserat. Detta kan förhoppningsvis leda till en önskan att söka ytterligare information. Förtjänstfullt finns en förteckning över förslag till fortsatt läsning i slutet av boken.

Min far recenserade den första upplagan av »Grunderna i epidemiologi« i Läkartidningen 1981 och avslutade med orden »Det är bara att gratulera såväl författarna som Studentlitteratur till en kort, koncis och elegant beskrivning av epidemiologin«. I denna era av ständiga omvälvningar i en otrygg omvärld är det betydande att konstatera att vissa saker står sig!

Dela med dig av dina erfarenheter

Läsarkommentar

Läkartidningen ger dig som läsare möjlighet att direkt på vår webbplats kommentera publicerade artiklar i direkt anslutning till våra artiklar.

Välkommen med dina synpunkter på www.lakartidningen.se under »Kommentera denna artikel«.

Läkartidningen

Utmanande saklig